

Література:

1. Пуховська Л.П. Професійна підготовка вчителів у країнах Західної Європи в другій половині ХХ століття: Дис. ...д-ра пед. наук: 13.00.04. – К., 1998. – 354 с.
2. Green Paper on Teacher Education in Europe. High Quality Teacher for High Quality Education and Training: Thematic Network on Teacher Education in Europe / [F. Buchberger, B.P.Campos, D.Kallos, J.Stephenson (eds)]. – Umea: Fakultetsnamnden for lararutbildning, Umea universitet, 2000. – 98 p.
3. OECD. University education in Denmark / Organisation for Economic Co-operation and Development. – Paris: OECD Publishing, 2005. – 226 p.
4. Pædagogiske modeller. Pædagogiske mål. Målanalyse og målvurdering (Educational models. Educational objectives. Analysis and Assessments of Objectives) / [Eds. F. Rasborg, P. Mylov, P. Schultz Jørgensen]. – Copenhagen: Munksgaard, 1971. – 317 p.
5. Rasmussen J. Nordic Teacher Education Programmes in a Period of Transition: The End of the Well-established and Long Tradition of ‘Seminarium’-based Education? / Jens Rasmussen // Brian Hudson and Pavel Zgaga (eds): Teacher education Policy in Europe: a Voice of Higher Education Institutions. – Umea: University of Umea, Faculty of Teacher Education, 2008. – P. 325 – 345.
6. Weber K. The pedagogues’ competencies: professional learning between past experience and future orientations / Weber Kirsten (ed): Experience and discourse: theorising professions and subjectivity. – Frederiksberg: Roskilde University, 2001. – P.123-139.
7. Wenestam Claes-Göran. A professional Activity. Education of Student Teachers into a Professional Role // Lindgren, Ulla (ed): A Nordic Perspective on Teacher Education in a time of Societal Change: contributions from a Nordic conference that focused on the professional teacher role. – Umea: University Publ., 2006. – P.77-95.
8. Willumsen J. New managerialism in teacher education – professionalisation or re-professionalisation? On the latest developments in teacher education in Denmark.// Sander T. (ed): New flexibilities in teacher education?: papers of a symposium of TNTEE subnetwork A at the ECER in Frankfurt, September 1997. – Thematic Network on Teacher Education in Europe – TNTEE publ. – 1998. – Vol.1, №2. – P. 61-69.

В статъе исследуются общие концепции подготовки учителя средней школы в высших учебных заведениях Дании. Автор анализирует существующие концепции организации педагогического образования в университетах и колледжах Дании, классифицирует их и предоставляет их характеристику.

The article deals with the research of teacher education general concepts in educational environment of modern Denmark. The author analyses present concepts of teacher education organization in universities and colleges of Denmark, classifies them into two broad categories and characterizes them.

УДК 378.147- 054.6(430):172.4

Сулима О. В.

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ВНЗ НІМЕЧЧИНИ В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Стаття розкриває особливості інтернаціоналізації навчання іноземних студентів у вищих навчальних закладах ФРН. Автор характеризує освітнє середовище європейської країни та розглядає умови вступу та навчання іноземних студентів у вищих навчальних закладах Німеччини.

Постановка проблеми. Федеральний уряд Німеччини спільно з представниками провідних промислових компаній спрямовують свої дії на покращення

конкурентноспроможності ФРН у процесі економічної глобалізації. Важливим завданням для системи вищої освіти Німеччини є залучення до ВНЗ великої кількості студентів із зарубіжних країн. Останні нововведення у системі вищої освіти, зокрема впровадження нових програм здобуття ступенів бакалавра і магістра, викладання окремих курсів англійською мовою, сприяли підвищенню привабливості німецьких ВНЗ для іноземних студентів [8, с. 6].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У численних працях українських учених висвітлена проблематика розвитку вищої освіти Німеччини (Н.В. Абашкіна, Т.І. Вакулєнко, В.П. Кравець, В.О.Кудін, Б.Ф.Мельниченко, Н.Г.Ничкало, А.І. Турчин,) та аналіз вибраних робіт зазначених учених показав, що обрана проблематика не зазнала досконалого дослідження. У працях зарубіжних учених К. Шнітцера (K. Schnitzer), К. Хюфнера (K. Hüfner) В. Ізерштедта (W Isserstedt), Й. Шрайбер (J.Schreiber), У. Хойбляйн (U. Neublein) знаходимо висвітлення інтернаціоналізації навчання іноземних студентів у ВНЗ Федеративної Республіки Німеччина.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в аналізі процесу навчання іноземних студентів у ВНЗ Німеччини в умовах інтернаціоналізації освіти.

Виклад основного матеріалу. Аспект інтернаціоналізації є невід’ємним у політичному, економічному та культурному житті. У контексті проблеми, яка розглядається в статті, інтернаціоналізація освіти означає вільний академічний обмін викладачами і студентами між вузами різних країн, а також створення єдиних спеціальних навчальних програм, дипломів, ступенів, транснаціональної освіти та гарантії якості.

Інтернаціоналізацію вищої освіти Німеччини за Клаусом Хюфнером, можна оцінити за двома показниками: за часткою іноземних студентів, які навчаються у Німеччині та за часткою німецьких студентів, які навчаються за кордоном [10, с. 113]. У даному дослідженні ми розглянемо аспекти освітнього простору для іноземних студентів у ВНЗ Німеччини.

Зазначимо, що традиція навчання в Німеччині – одна з найдавніших в Європі. Імена В. Гумбольдта, А. Ейнштейна, В. Гегеля та М. Планка забезпечили Німеччині репутацію країни «вузів і мислителів». Зараз процеси економічної глобалізації та інтеграції Євросоюзу зробили інтернаціоналізацію життєво важливим імперативом [10, с. 113]. За даними Організації економічної співпраці і розвитку (ОЕСР) Німеччина займає після США та Великобританії третє місце по кількості іноземних студентів у країні [4]. Загальноновизнаною і незмінною метою політики в області вищої школи Німеччини є доступність вузів для усіх молодих людей. У 2007 році відбулося визначення кращих вищих шкіл ФРН. Дев’ять вузів Німеччини мають право називати себе елітними: Вільний університет Берліна, університети Геттінгена, Гейдельберга, Карлсруе, Фрайбурга і Констанца, Вища технічна школа Аахена, а також два вузи Мюнхена – університет імені Людвіга Максиміліана і Технічний університет [3].

Вузи Німеччини діляться на: університети загального профілю (Universitäten), технічні університети (Technische Universitäten); вищі школи – технічні (Technische Hochschulen) і спеціальні (Fachhochschulen); гуманітарні вищі навчальні заклади, що поділяються на коледжі мистецтв (Musikhochschulen, Kunsthochschulen), педагогічні вузи (Pädagogischen Hochschulen), вузи з підготовки чиновників (Verwaltungsfachhochschulen) і священників (Kirchlichen Hochschulen). У деяких землях Німеччини є вузи, які об’єднують програми класичних та спеціалізованих університетів. Існує також суто німецький тип вузу – професійна академія (Berufsakademie), до якої приймають тільки співробітників німецьких фірм [6]. Усі вузи широко впроваджують в свою діяльність процес інтернаціоналізації.

В університетах існує два цикли навчання: перші два роки – базове початкове навчання (Grundstudium) – з проміжним екзаменом (Zwischenprüfung), після якого диплом ще не отримують, а переходять до основного курсу навчання – Hauptstudium.

Зауважимо, що навчання в німецьких вузах базується на свободі вибору пріоритетних для кожного студента дисциплін, що дозволяє вибудувати індивідуальний навчальний курс з врахуванням планів на майбутнє. Університетська освіта здійснюється за принципом чергування лекційних та практичних періодів навчання.

У вузах Німеччини відсутні вступні іспити. Достатнім для вступу є: початкова вища освіта (після закінчення другого курсу можна отримати дозвіл на вступ без іспитів); диплом вузу чи 4 курси заочного навчання.

Документи, що необхідні студентам-іноземцям для вступу до вузу Німеччини, це – атестат про середню освіту та його копія; додаток до атестату про середню освіту; нотаріально завірена копія наказу про зарахування до вузу (з оцінками вступних іспитів); виписка із залікової книжки, де мають бути перераховані всі предмети, що вивчались, кількість годин та оцінки; завірена копія свідоцтва про державну акредитацію вузу (для недержавних вузів); завірені сертифікати і довідки про вивчення німецької мови, з указанням кількості прослуханих годин; кольорові фотографії; медична довідка про стан здоров'я; 2 рекомендації від викладачів [1, с. 7].

Набір студентів у німецьких університетах проводиться двічі на рік. Заяви приймаються на зимовий семестр до 15 червня, на літній – до 15 січня. Як ми уже зазначали, у Німеччині немає вступних іспитів, достатнім є початкове (один чи два курси вузу) чи закінчена вища освіта. Маючи диплом про вищу освіту можна змінити напрямок навчання у вузах Німеччини [1, с. 6].

Слід враховувати також, що квота прийому іноземних студентів обмежена, тому слід заздалегідь з'ясувати скільки місць виділено у вибраному вузі для іноземних студентів. Отримавши офіційне запрошення на навчання, студенти, що проживають не на території Європейської співдружності повинні звернутися до посольства Німеччини з проханням надати візу. Оформлення студентської візи триває близько трьох місяців після подачі документів до посольства [7, с. 24].

Одним із найважливіших аспектів вступу до університету ФРН є знання німецької мови. Усі іноземні студенти повинні скласти іспит з німецької мови – DSH, він є обов'язковим для всіх іноземців і організовується приймальними комісіями університетів. Скласти його досить важко, і тому доцільним є навчання на підготовчих мовних курсах, які готують до успішного складання іспиту.

У Німеччині популярними є усі технічні спеціальності, слід уважно віднестися до вибору таких професій як журналістика, кінематографія, медицина, юриспунденція, німецька філологія оскільки відбуватиметься конкуренція з німецькими студентами у мові, яка є для них рідною [7, с. 15].

Термін навчання в університетах Німеччини від чотирьох до семи років, в залежності від вибраної спеціальності, від типу вузу. Якщо студент-іноземець має вищу освіту і вступає на у ж спеціальність, з якої має диплом, то більшість дисциплін можуть бути пере зарахованими і навчання може скоротитися до двох років.

Переваги та недоліки вищої освіти слід також враховувати перед тим як зробити вибір отримання вищої освіти за кордоном. Важливою перевагою було безкоштовне навчання (з 2006 року плата за семестр варіюється від 400 до 600 євро) та дозвіл на роботу під час навчального семестру – так можуть іноземні студенти оплатити навчання самостійно [5]. Недоліком є довготривалий термін навчання. Перенаповнюваність вузів, відсутність особистих кураторів, самостійність у плануванні навчання.

На деяких факультетах певна кількість сертифікатів (Scheine), отриманих за певний проміжок часу, дає право на проміжний диплом (Vordiplom), який санкціонує перехід до основного курсу навчання. В німецьких вузах існують різні види навчальних занять. Розглянемо основні з них. Лекція (Vorlesung) – класична форма навчання в університеті. Під час лекції професори викладають матеріал, студенти конспектують тему, а потім самостійно додатково допрацьовують її. Досить часто викладачі проводять зі студентами спеціальні заняття – тьюторіуми (Tutorium), на яких можна здобути додаткові навички

практичного застосування нових знань, отриманих на лекції. Часто їх проводять студенти старших курсів. На семінарах (Seminar) студенти і викладачі спільно опрацьовують навчальний матеріал. В багатьох університетах семінари на початкових курсах навчання називаються «про-семінарами» (Proseminar), а на основному курсі навчання поділяються на «середні», «основні» і «вищі» семінари (Mittel- und Haupt- oder Oberseminar). Зазвичай на семінарах студенти виступають з рефератами, що потім обговорюються в дискусіях з усіма студентами. Після успішного відвідування семінарських занять студенти отримують свідоцтво (Leistungsnachweis / Schein). Ці свідоцтва про участь у семінарах, лекціях чи практичних заняттях є найважливішими документами студентського життя Існує декілька видів свідоцтв, наприклад: довідка про відвідування (Sitzschein) підтверджує ("пасивну") участь. Для отримання свідоцтв про активну участь студентів необхідне написання домашньої роботи (Hausarbeit), реферату (Referat), контрольних (Klausur). До складання екзамену студентів допускають лише за умови наявності відповідної кількості свідоцтв. Також, у рамках навчального процесу вузами Німеччини передбачена оплачувана практика в німецьких фірмах. Тривалість стажування від 3 місяців до 1 року [2].

Навчання у вузах Німеччини поділяється на два семестри. Між семестрами – канікули. Усього за рік навчання у студентів близько 5 місяців канікул та цей час розрахований на написання дипломних, курсових та письмових робіт, підготовку та складання іспитів. Бажаючі проходять в цей час практику, стажуються за кордоном.

Отримання ученого ступеня магістра для студентів-іноземців також можливе – це академічне закінчення навчання гуманітарних наук. Воно передбачає, як мінімум, 8-семестрове навчання. Передумовою на отримання ученого ступеню магістра є успішне складання магістерських іспитів. Ступінь магістра, яку можна отримати в Федеративній республіці Німеччина, рівнозначна ступеню магістра в англійських країнах і в США. Дипломний екзамен передбачає закінчення навчання з курсу природничих, технічних, соціальних і економічних наук. Після закінчення базового навчання, студенти складають переддипломний іспит. Для головного дипломного іспиту необхідна дипломна робота, для написання якої необхідні від 1 до 2 семестрів. Порядок дипломного іспиту регулюється відповідним факультетом.

Отримати вчений ступінь доктора наук іноземні громадяни можуть після продовження навчання. Необхідною вимогою для цього є закінчення німецького вузу (магістр, диплом або державні екзамени) чи рівнозначного іноземного вузу з даної спеціальності [9].

Висновки. Випускники вузів Німеччини користуються великим попитом на ринку праці. Нині навчання за кордоном вважається одним із принципово важливих кваліфікаційних вимог до випускників. Маючи диплом міжнародного зразка, іноземці-випускники вузів Німеччини можуть також розраховувати на робоче місце в німецьких фірмах чи їх представництвах у Європі та країнах СНД. Деякі студенти від'їжджають за контрактом до Великобританії, США, Канади, Іспанії [8, с. 42].

Демократичність і повага до особистості, у розумному поєднанні з німецькою практичністю і любов'ю до порядку, перетворюють навчання у вузах Німеччини в прекрасну можливість повноцінного розвитку, спілкування і відпочинку в європейській країні.

Процеси економічної глобалізації та інтеграції Євросоюзу неминуче ведуть до інтернаціоналізації вищої освіти. Подальшого дослідження у контексті обраної проблеми потребують вивчення спільних програм Українських вузів з іншими європейськими ВНЗ, мобільність студентів та проблеми реформування інтернаціоналізації у глобальному освітньому співтоваристві.

Література:

1. Bianca Köndgen. Basisinformation für internationale Studierende, Stipendiaten und Austauschstudenten. – Friedrich-Alexander-Universität, Erlangen-Nürnberg.– 2004.– 33 S.
2. <http://www.bildungserver.de>

3. http://www.internationale-studierende.de/de/fragen_zur_vorbereitung/finanzierung/
4. http://www.oecd.org/document/15/0,3343,en_33873108_33873402_41277711_1_1_1_1,00.html
5. <http://www.Spiegel.de/unispiegel/studium/0,1518,390734,00.html>
6. <http://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/ru/education-and-research/main-content-07/the-tertiary-education-system.html>
7. Heublein, U. u.a.: Studienverlauf im Ausländerstudium. In: DAAD Dokumentation und Materialien, Bd. 55, 2004.
8. Schnitzer, Klaus; Isserstedt, Wolfgang; Mu.ig-Trapp, Peter; Schreiber, Jochen: Das soziale Bild der Studentenschaft in der Bundesrepublik Deutschland, Kapitel 11 Internationalisierung. Hrsg.: Bundesministerium für Bildung und Forschung. Bonn, 1998. (15. Sozialerhebung des Deutschen Studentenwerks).
9. Studieren in Deutschland http://www.internationale-studierende.de/de/fragen_zur_vorbereitung/studieren_in_deutschland/
10. Клаус Хюфнер. Управління та фінансування вищої освіти в Німеччині// Вища школа. – 2005. – №6. – С. 97-117

Статья раскрывает особенности интернационализации обучения иностранных студентов в высших учебных заведениях ФРГ. Автор характеризует образовательную среду европейской страны и рассматривает условия поступления и обучение иностранных студентов в вузах Германии.

The article opens features of internationalisation of foreign students' training in higher educational institutions of Germany. The author characterizes the educational environment of the European country and considers entrance conditions for the foreign students to higher educational establishments of Germany.

УДК 378.1.017.922 (477+438)

Троханяк Н. А.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МЕДІАГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ

У статті здійснено порівняльний аналіз рівня медіаграмотності українських та польських студентів. На підставі визначених компонентів, проаналізовано кількісні та якісні показники. Підтверджено актуальність і необхідність впровадження медіаосвіти в Україні.

Постановка проблеми. Роль інформації та технічних засобів сьогодні настільки велика, що з'явилась нова цивілізація – інформаційне суспільство. Завдяки своїм унікальним властивостям і можливостям медіа отримали доступ майже у всі сфери людської діяльності. Вони не лише заволоділи вільним часом людей і стали головним носієм інформації та комунікації, але й стали знаряддям самоосвіти й інтелектуальної праці людей. Динамічний розвиток медіа та їхній величезний вплив на особистість вимагають задуматись й над тим, як використати технічні засоби та інформаційні технології для оптимізації навчального процесу. Це сприяє появі і розвитку нового напрямку освіти – медіаосвіти.

Формулювання цілей статті. Метою цієї статті є проаналізувати й порівняти рівень медіаосвіти студентів педагогічних спеціальностей в Україні і Польщі задля творчого використання прогресивних надбань у вітчизняних умовах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Перші згадки про медіаосвіту слід шукати ще у Яна Амоса Коменського. Він у своєму підручнику 1658 року використав візуальні медіа для того, щоб розвивати пізнавальні здібності учнів, формувати критичні